

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI YATIRIM PLANI
VE
ADİL GEÇİŞ MEKANİZMASI

Not: İŐbu bilgiler, Avrupa Komisyonu'nun web sayfasından alınarak AKİB Ar-Ge ve Eğitim Őubesi'nden Mediha Erdovan tarafından Tũrkçeye tercũme edilmiŐtir. Herhangi bir çeliŐki durumunda İngilizce metin esas alınmalıdır.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_17
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_20_24

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI YATIRIM PLANI

Avrupa Birliği, 2050 yılına kadar dünyadaki ilk iklim-nötr birlik olma konusunda kararlıdır. Bu durum, hem AB'nin hem ulusal kamu sektörlerinin aynı zamanda da özel sektörün önemli miktarda yatırım yapmasını gerektirir. Avrupa Yeşil Mutabakatının Yatırım Planı-Sürdürülebilir Avrupa Yatırım Planı (14.01.2020 tarihinde yayınlanan) kamu yatırımlarını harekete geçirecek ve AB'nin finansal araçlarıyla özellikle InvestEU ile özel kaynakların ortaya konulmasına yardımcı olacaktır; böylelikle en az 1 trilyon avroluk yatırımı da berabeberinde getirecektir.

Bütün Üye Devletlerin, bölgelerin ve sektörlerin bu geçişe katkı sunması gerekecek olsa da zorluğun derecesi aynı olmayacaktır. Bazı bölgeler bilhassa etkilenecek ve derin bir ekonomik ve sosyal dönüşüm geçirecektir. Adil Geçiş Mekanizması, çalışanlara yardımcı olmak ve bu alanlarda gerekli yatırımları yaratmak için kişiye özel finansal ve uygulamalı destek sağlayacaktır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı; AB fonlarını harekete geçirecek ve iklim nötr, yeşil, rekabetçi ve kapsayıcı bir ekonomiye geçiş için ihtiyaç duyulan kamu ve özel yatırımları kolaylaştıran ve teşvik eden bir çerçeve yaratacaktır. Yeşil Mutabakat kapsamında duyurulan diğer girişimleri tamamlayan Plan, üç boyut üzerine dayandırılmaktadır:

- Finansman sağlama: önümüzdeki on yıl içerisinde en az 1 trilyon avroluk sürdürülebilir yatırımın harekete geçirilmesi. İklim ve çevre eylemi konusunda AB bütçesinden hiç olmadığı kadar büyük bir harcama payı, özel fonlarda toplanacaktır ve Avrupa Yatırım Bankası bu noktada kilit bir rol oynayacaktır.
- Mümkün kılma: kamu ve özel yatırımı ortaya çıkarmak ve yeniden yönlendirmek için teşvikler sağlanması. AB, finansal sistemin merkezine sürdürülebilir finansı koyarak yatırımcılar için araçlar sağlayacaktır ve yeşil bütçeleme ve alımı teşvik ederek ve adil geçiş bölgeleri için Devlet Yardımını onaylayacak prosedürleri kolaylaştırmak için yöntemler tasarlayarak sürdürülebilir yatırımı kamu otoritelerince kolaylaştırılacaktır.
- Uygulama desteği: Komisyon, kamu otoritelerine ve proje girişimcilerine sürdürülebilir projelerin planlanması, tasarlanması ve gerçekleştirilmesi konusunda destek sağlayacaktır.

ADİL GEÇİŞ MEKANİZMASI

Adil Geçiş Mekanizması, iklim nötr bir ekonomiye geçişin, hiç kimse geride bırakılmadan adil bir şekilde olmasını sağlayacak anahtar bir araçtır. Bütün bölgeler fona ihtiyaç duyacaktır, Avrupa Yeşil Mutabakat Yatırım Planı bunu sağlarken; bu Mekanizma, geçişin sosyo ekonomik etkilerini hafifletmek amacıyla en çok etkilenen bölgelerde 2021-2027 yılları arasında en az 100 milyar avronun harekete geçirilmesine yardımcı olmak için hedeflenen desteği sağlayacaktır. Mekanizma, fosil yakıt değer zincirine dayanan çalışanlara ve topluluklara yardımcı olmak amacıyla gerekli yatırımı yaratacaktır. Bu yatırım, geçişle doğrudan ilgili bütün araçlar yoluyla AB bütçesinin büyük çaplı katkısına ilave olarak gelecektir.

Adil Geçiş Mekanizması, üç temel finans kaynağından oluşacaktır:

- 1) **Adil Geçiş Fonu:** bir sonraki uzun dönem AB bütçesi için Komisyon'un önerisinin başında gelen AB yeni fonlarından 7,5 milyar avro alacaktır. Fondaki paylarına erişebilmek için Üye Devletler, Komisyon ile diyalog içerisinde özel bölgesel adil geçiş planları vasıtasıyla uygun bölgeleri belirlemek zorunda kalacaklardır. Ayrıca, Adil Geçiş Fonundan gelecek her bir avroyu Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonundan ve Avrupa Sosyal Fonundan (ESF+) gelen parayla eşleştirmek zorunda ve ilave ulusal kaynaklar sağlamak zorunda kalacaktır. Bunlar bir arada ele alındığında çok daha fazla yatırımı harekete geçirecek 30-50 milyar avroluk bir fon sağlayacaktır. Fon, öncelikle bölgelere hibe sağlayacaktır. Örneğin; çalışanların geleceğın iş piyasası için yetenek ve yetkinlik kazanmaları için çalışanlara destek verecek, bölgelerinde yeni ekonomik fırsatlar yaratmak için KOBİ'lere, başlangıç firmalarına ve kuluçka firmalarına yardımcı olacaktır. Ayrıca, enerji verimliliğı gibi temiz enerjiye geçişe yapılacak yatırımları da destekleyecektir.
- 2) **InvestEU çerçevesinde özel bir adil geçiş planı:** amaç 45 milyar avroya kadar yatırımları harekete geçirmektir. Bahsedilen bölgelere fayda sağlayacak ve ekonomilerinin yeni büyüme kaynakları bulmasına yardımcı olacak sürdürülebilir enerji ve ulaşım da dâhil olmak üzere özel yatırımları çekmenin yollarını arayacaktır.
- 3) 25-30 milyarlık yatırımı harekete geçirmek için **AB bütçesince desteklenen Avrupa Yatırım Bankasıyla birlikte kamu sektörüne kredi imkânı.** Örneğın; merkezi ısıtma ağları ve binaların yenilenmesi yatırımları için kamu sektörüne verilecek kredilerde kullanılacaktır. Bunun kurulması için Komisyon Mart 2020'de yasa teklifi vermiştir.

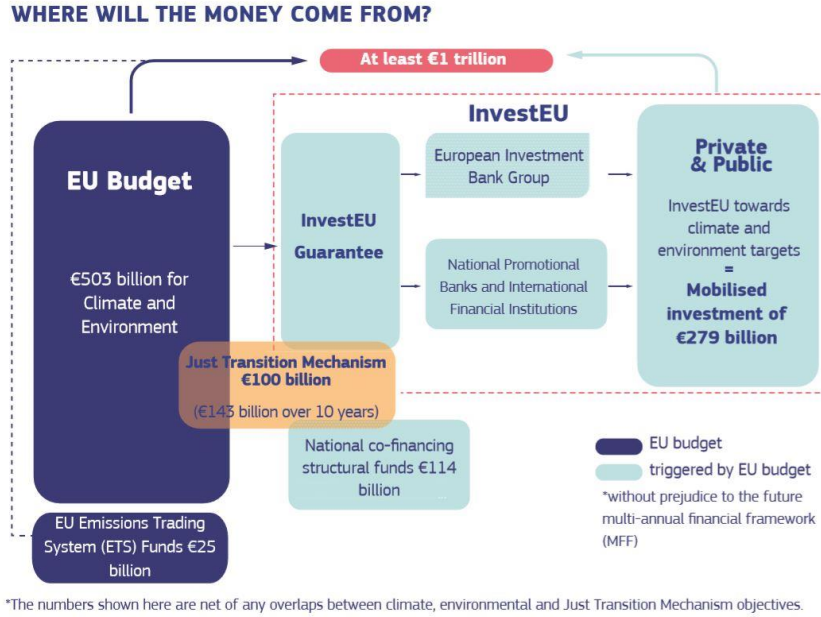
Adil Geçiş Mekanizması, sadece fon sağlamanın çok ötesinde bir mekanizmadır. Adil Geçiş Platformuna dayanarak Komisyon, Üye Devletlere ve yatırımcılara teknik yardım sağlıyor olacak ve etkilenen toplulukların, yerel otoritelerin, sosyal partnerlerin ve sivil toplum kuruluşlarının da bu sürece dâhil olmasını sağlayacaktır. Adil Geçiş Mekanizması içerisinde bölgesel adil geçiş planlarına odaklanmış güçlü bir yönetim çerçevesi de olacaktır.

11 Aralık 2019 tarihinde Komisyon, 2050 yılına kadar dünyanın ilk iklim nötr birliğı olma hedefiyle Avrupa Yeşil Mutabakatını duyurmuştur. Avrupa'nın sürdürülebilir ekonomiye geçişi, bütün sektörler genelinde önemli yatırım girişimleri anlamına gelmektedir. Mevcut 2030 iklim ve enerji hedeflerine ulaşmak için 2030 yılına kadar yer yıl 260 milyar avroluk ilave yatırıma ihtiyaç duyulacaktır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planınının başarısı, bütün aktörlerin sürece dâhil olmasına bağlıdır. Üye Devletlerin ve Avrupa Parlamentosunun, yaklaşan finansal çerçeve müzakereleri boyunca Komisyon'un teklifi konusunda azimlerini yüksek tutmaları çok önemlidir. Adil Geçiş Fonu Yönetmeliğini teklifinin hızlı bir şekilde kabul edilmesi elzemdir.

Komisyon, bu geçiş sürecindeki ilerlemeleri yakından takip edecek ve değerlendirecektir. Bu çabaların bir parçası olarak her yıl Komisyon, ilgili bütün paydaşların bulunduğú Sürdürülebilir Yatırım Zirvesi düzenleyecektir ve geçişin teşvik edilmesi ve finanse edilmesi için çalışmaya devam edecektir. Komisyon, yatırım topluluğunu mevzuata ilişkin koşullardan ve sürdürülebilir yatırımın sürekli artan ihtiyaçlarından tam olarak istifade etmeye; yetkilileri de bu tür yatırımların belirlenmesi ve teşvik edilmesi konusunda aktif rol almaya davet etmektedir.

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı nasıl finanse edilecektir? 1 trilyon avro nasıl harekete geçirilecektir?

2050 yılına kadar dünyanın ilk iklim nötr birliği olmak büyük bir zorluk ama aynı zamanda büyük bir fırsattır. AB bütçesi, Üye Devletler ve özel aktörler Avrupa Yeşil Mutabakatının finanse edilmesinde önemli bir rol oynayacaktır. Sadece AB bütçesinin kendisi iklim değişikliğiyle mücadelede ve büyük çaplı küresel yatırım ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olamayacaktır. Üye Devletlerin ve özel aktörlerin kapsamı genişletmeleri gerekecektir.

Bir sonraki uzun vadeli AB bütçesi, 2021-2027 yılları arasındaki 7 yıl boyunca işleyecektir ve büyük oranda iklim ve çevreyle ilgili hedeflere yatırım yapacaktır. Komisyon, toplam bütçenin %25'inin iklim eylemine katkı vermesini ve çeşitli programlar (Avrupa Kırsal Kalkınma Tarım Fonu, Avrupa Tarım Garanti Fonu, Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu, Ufuk Avrupa ve Life fonları) çerçevesinde çevreye harcanmasını önermiştir. 7-10 yıl üzerinden bir tahmin yapıldığında ve 2027 sonrası iklim hedefinin en azından devam ettirileceği varsayıldığında AB bütçesi, Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planına 503 milyar avro sağlayacaktır. Bu, iklim ve çevre projeleri için bahsedilen bu zaman zarfında ekstradan 114 milyar avroluk ulusal eş finansman yaratılmasını da tetikleyecektir.

InvestEU, 2021-2030 yılları arasında iklim ve çevreyle ilgili yaklaşık 279 milyar avroluk kamu ve özel yatırımları güçlendirecektir. Avrupa Yatırım Bankası Grubunun ve diğer uygulayıcı ortakların daha fazla ve daha yüksek riskli projelere yatırım yapmalarını sağlamak için AB bütçe garantisi de sağlayacaktır.

Hiç kimseyi geride bırakmamak için Adil Geçiş Mekanizması, 2021-2027 yılları arasında AB bütçesinden gelen finansman, Üye Devletlerden gelen eş finansman, ayrıca InvestEU ve Avrupa Yatırım Bankasının katkılarıyla en az 100 milyar avroluk yatırımı harekete geçirecektir. 10 yıl üzerinden bir tahmin yapıldığında Adil Geçiş Mekanizması, yaklaşık 143 milyar avroyu harekete geçirecektir.

Son olarak; AB bütçesinin bir parçası olmayan ancak önemli bir politika aracından (AB Emisyon Ticareti Sistemi çerçevesinde karbon salım izinlerinin açık artırma ile satışı) gelen gelirlerin bir kısmıyla finanse edilen İnovasyon ve Modernizasyon fonları, Modernizasyon

Fonunda düşük gelirli Üye Devletlere özellikle dikkat edilerek AB'nin iklim nötrlüğe geçişi için yaklaşık olarak 25 milyar avro sağlayacaktır.

Bunun ne kadarı yeni para olacaktır?

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı, Komisyon'un 2021-2027 yıllarını kapsayan uzun vadeli bütçe teklifine dayanmaktadır. 7 yıl işleyecek olan bu plan, AB bütçesinin %25'ini AB'nin çeşitli programları kanalıyla iklim finansmanı ve çevresel hedeflere yatırım için harekete geçirecektir. 10 yıl üzerinden tahmin yapıldığında ve 2027 sonrasında da iklim hedefinin en azından devam ettirileceği varsayıldığında uzun vadeli bütçenin 503 milyar avro sağlaması beklenmektedir. Bir sonraki uzun vadeli bütçe şu anda müzakere aşamasındadır. Rakamlar, bir sonraki uzun vadeli bütçe ve 2027 yılı sonrasındaki bütçenin nihai anlaşmasının herhangi bir etkisi altında kalmaksızın 10 yıl üzerinden tahmin edilmektedir.

Plan, aynı zamanda AB projelerine ulusal bütçelerin verdiği katkılara, InvestEU ve ETS fonlarınınca (Modernizasyon ve İnovasyon Fonları) harekete geçirilen kamu ve özel yatırımlara dayanmaktadır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planının bir parçası olarak Komisyon, içinde yeni bir Adil Geçiş Fonunun yer aldığı Adil Geçiş Mekanizmasının kurulmasını önermiştir. Adil Geçiş Fonu, uzun vadeli bütçe için Komisyon'un 2018 yılı teklifinin en başında gelecek olan AB bütçesinden 7,5 milyar avroluk yeni fonlarla donatılacaktır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı çerçevesindeki 1 trilyon avro, Avrupa Yatırım Bankasının iklim projeleri için duyurduğu 1 trilyon avroluk hedef ile örtüşüyor mu?

Komisyon, adil ve yeşil geçişi desteklemek için önümüzdeki on yıl içerisinde en az 1 trilyon avroluk yatırımı harekete geçirmeye karardır. Bu anlamda InvestEU kilit rolde olacaktır. Avrupa Yatırım Bankası; Adil Geçiş Mekanizmasının 2. sütunu olan, aynı zamanda kamu sektörüne kredi imkânı şeklinde Mekanizmanın 3. sütunu olan özel adil geçiş planıyla InvestEU çerçevesinde bu amaca katkı sunacaktır. Avrupa Yatırım Bankasının Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planına katkısının, AB direktifleri çerçevesinde harekete geçirilmiş yatırımlar açısından yaklaşık 250 milyar avro olması beklenmektedir.

Buna ek olarak; Avrupa Yatırım Bankası, 2025 yılına kadar iklim hedefini mevcut %25'ten %50'ye çıkaracağını duyurdu. Önümüzdeki on yılda bu, kendi finansal operasyonları da dâhil olmak üzere toplam 1 trilyon avro anlamına gelmektedir.

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı ile InvestEU arasındaki bağlantı nedir?

InvestEU Programı, Haziran 2018'de, gelecek uzun vadeli AB bütçesinin bir parçası olarak öne sürülmüştür. Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planının tamamlayıcı bir parçasıdır.

InvestEU, harekete geçirilmiş yatırımların en az %30'unu iklim ve çevreyle ilgili projelere ayırmıştır. Ayrıca, geçişin zorluklarından en çok etkilenen bölgelerde 45 milyar avroluk sürdürülebilir yatırımları harekete geçirecek yeni, özel bir InvestEU planıyla Adil Geçiş Mekanizmasına da katkı sağlamaktadır.

InvestEU, iklimle ilgili yatırımları izlemek için standartlar koyarak ve projelerin çevresel ve sosyal etkilerini değerlendirerek kamu, özel finansörler ve proje sahipleri arasında sürdürülebilir uygulamaları yaygınlaştırmada önemli bir rol oynayacaktır.

Son olarak; InvestEU programı, InvestEU Danışma Merkezi kanalıyla teknik yardım ve danışmanlık desteği sağlayacaktır. Kamu ve özel proje sahiplerinin yeşil yatırım projelerini belirlemelerine, geliştirmelerine ve uygulamalarına yardım edecektir. Aynı zamanda, InvestEU Portalı, finansman arayışı içerisinde olan AB işletmelerine ve proje sahiplerine dünya genelindeki yatırımcılar nezdinde görünürlük ve ağ kurma imkânı sağlayarak ücretsiz, çevrimiçi ve kullanıcı dostu araçlar sunmaya devam edecektir.

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı çerçevesinde ne tür projeler finanse edilecektir? Kimler yararlanabilecektir?

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı çerçevesinde finanse edilen projeler, Avrupa Yeşil Mutabakatı hedeflerine ulaşılmasına, yeni, temiz enerji ve dögüsel ekonomi endüstrilerinin ortaya çıkışına katkı sağlayacaktır ve 21. yüzyıla yakışan rekabetçi Avrupa ekonomisi için yüksek kalitede iş imkânları yaratacaktır.

InvestEU veya Adil Geçiş Fonu gibi Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planına katkı sağlayan fon ve programlar, pek çok türde projeye, projelere özel finans sağlayacaktır. Hem bireysel evlerin enerji yenilemesi gibi küçük projeler hem de elektrli araçların şarj istasyonlarının kurulumu gibi daha büyük çaplı projeler, özel programlar ve ürünler vasıtasıyla yararlanabilecektir. Yatırım desteği, projelerin taşıdığı belirli risk seviyelerine göre ayarlanacaktır.

Avrupa Yatırım Planı tarafından desteklenen sürdürülebilir yatırım proje örneklerine bakmak, Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planının bir parçası olarak InvestEU çerçevesinde finanse edilebilecek proje türleri hakkında fikir vermektedir. Böyle projeler arasında Budapeste'deki merkezi ısıtma sistemlerinin modernleştirilmesi, Litvanya'da evlere güneş panellerinin kurulmasının desteklenmesi ve sanayi şirketlerinin daha enerji verimli hale getirilmesi veya Zagreb'de elektrik ve ısı tedarikinin modernleştirilmesi projeleri bulunmaktadır.

Adil Geçiş Mekanizması, en çok etkilenen bölgelerde geçişin sosyal ve ekonomik maliyetleri üzerine odaklanacaktır ve şirketlere destek sağlanarak yeni iş yerlerinin açılması, geçiş yüzünden işini kaybetmiş ve iş arayan insanlar için iş arama ve yeniden beceri kazandırma yardımları gibi projeler, aynı zamanda binaların yenilenmesi ve yenilenebilir enerji, merkezi ısıtma ağları ve sürdürülebilir ulaşım alanlarına yatırımlar gibi projeleri finanse edecektir.

Komisyon, finanse edilecek kadar yüksek kalitede proje olduğundan nasıl emin olacaktır?

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planının uygulamaya konulmasında karşılaşılabilecek en önemli zorluklardan bir tanesi, AB'nin stratejik hedeflerine cevap verecek sayıda yatırım projesi geliştirebilmektir. Bu tür yatırım projelerinin sayısı, şuanda talebi henüz karşılamamaktadır. Kamu yönetimlerinin bütün kademelerinde teknik yardım ve danışmanlık desteği, sürdürülebilir projelerin belirlenmesine ve hazırlanmasına yardımcı olacak ve proje sahiplerinin kapasite geliştirmesini sağlayacaktır.

Bu girişimlerin bir parçası olarak; Yapısal Reform Destek Programı, büyümeyi tetikleyen reformlar tasarlayıp uygulamalarına yardımcı olmak amacıyla Üye Devletlere teknik destek sağlayacaktır. Proje sahipleri seviyesinde InvestEU kapsamında geliştirilen InvestEU Danışma Merkezi ve danışmanlık girişimleri yatırım projelerinin tespit edilmesinde, hazırlanmasında, geliştirilmesinde, yapılandırılmasında, sunulmasında ve uygulanmasında destek olacaktır. Komisyon aynı zamanda kamu yönetimlerine ve her bir projeye desteğin

koordineli bir şekilde verilmesini sağlayacaktır. Bunun içerisinde kapsamlı bölgesel planlarda farklı fon fırsatlarının birleştirilmesi gibi yardımlar da olabilir.

Adil Geçiş Mekanizmasıyla ilgili olarak; Komisyon Üye Devletlere ve bölgelere ilk başta adil bölgesel adil geçiş planlarını hazırlamaları hususunda yardım edecektir. Daha sonra Adil Geçiş Platformu, geçiş zorluklarına en çok maruz kalan bölgelerde projelerin ana hatlarının oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

Komisyon, fonlanan yatırımların gerçekten sürdürülebilir olduğunu nasıl denetleyecektir?

Birliğin iklim hedeflerinin başarısı, ilgili programlar çerçevesinde geliştirilen özel metodolojilere dayanarak gelişmiş, güçlü bir raporlama ve denetleme sisteminde desteklenecektir.

Daha genel anlamıyla, Komisyon her yıl bütün paydaşlarıyla birlikte Sürdürülebilir Yatırım Zirvesi düzenleyecektir. Bu, Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planının bütün cephelerinde gerçekleşen gelişmelerin değerlendirmesinin yapılması ve eylem için yeni yollar tespit edilmesi için bir fırsat olacaktır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı bağlamında AB taksonomisi nasıl kullanılacaktır?

Komisyon, AB taksonomisi de dâhil olmak üzere sürdürülebilir yatırımları kolaylaştıracak bir çerçeve oluşturan Yönetmelik konusunda ortak yasa koyucularla politik anlaşmaya varılmasını olumlu karşılamaktadır. Bu, yeşil yatırımın ne olduğu konusunda özel sektöre ortak bir anlayış sağlayacaktır ve çevresel olarak sürdürülebilir ekonomik faaliyetler için AB genelinde sınıflandırma sistemi kurmaya zemin hazırlamaktadır. Komisyon, iklim taksonomisini 2020 yılının sonuna kadar hazırlamıştır ve 2021 yılının sonuna kadar da bütün çevresel hedefler için taksonomi hazırlayacaktır.

AB taksonomisi, InvestEU Uygulayıcı Ortaklar tarafından kullanılacak InvestEU iklim izleme metodolojisini besleyecektir.

Komisyon ayrıca, InvestEU'nun ötesinde AB taksonomisinin özel sektör tarafından Avrupa Yeşil Mutabakatı bağlamında nasıl kullanılacağını araştıracaktır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı, yeşil geçişten en çok etkilenen insanlara ve bölgelere nasıl yardım edecektir?

AB, iklim nötrlüğe doğru ilerlerken bütün Üye Devletler ve bölgeler aynı noktadan başlamamaktadır. Hedefleri tutturabilmek için bazılarının gitmesi gereken daha uzun bir yolu vardır. Buna ek olarak; özellikle istihdamın fosil yakıtlara, kömür, linyit, turba kömürü ve kaya petrolü veya sera gazı salan karbon yoğun sanayi süreçlerine dayandığı bölgeler gibi belirli bölgeler geçişten daha çok etkilenecektir.

Bu bölgeleri dönüştürmek, karbon nötr olabilmek için elzem olacaktır. Yeşil geçiş, insanı ön planda tutmalı ve çok büyük zorluklarla karşılamak üzere bölgelere, endüstrilere ve çalışanlara özen göstermelidir. Bu plan herkes için işlemeli, aksi halde hiçbir işe yaramayacaktır.

Bu geçişin adil bir şekilde olmasını sağlamak için Komisyon, en çok etkilenen Üye Devletleri, bölgeleri, işletmeleri ve çalışanları göz önünde bulundurarak hedeflenen desteği sağlamak için Adil Geçiş Mekanizmasının kurulmasını teklif etmiştir.

Üye Devletler, Adil Geçiş Mekanizmasından nasıl destek alacaklar?

Üç finansman sütunu, “bölgesel adil geçiş planlarıyla” birbirine bağlanacaktır. Üye Devletler, 2030 yılına kadar geçiş sürecinin taslağını gösteren, Ulusal Enerji ve İklim Planlarıyla ve iklim nötr ekonomiye geçişle uyumlu bir veya daha fazla bölgesel adil geçiş planı hazırlayacaktır. Bölgesel adil geçiş planları, desteklenmesi gereken, en çok etkilenen bölgeleri belirleyecektir ve her bir bölge için planlar; sosyal, ekonomik ve çevresel zorlukları ortaya koyacak ve ekonomik çeşitlendirme, yeniden beceri kazandırma ve gerektiğinde çevresel iyileştirme konularında ihtiyaç ve önlemler konusunda detay verecektir.

Bahsedilen bu planların Komisyon tarafından onaylanması, Adil Geçiş Fonundan (Sütun 1), aynı zamanda InvestEU (Sütun 2) ve Avrupa Yatırım Bankası'na kamu sektörüne kredi imkânından (Sütun 3) gelecek özel finansmanın kapılarını aralayacaktır. Onaylanmış bir adil geçiş planı bulunan bölgelerdeki projeler veya bu bölgelere doğrudan fayda sağlayan projeler (kendileri bu bölgelerde yer alıyor olmasalar bile), sadece adil geçiş bölgesi dışındaki fonlar, onların geçişini destekliyor olduğunda özel InvestEU planlarından ve kamu sektörü kredi imkânından yararlanabilmektedir. Bu durum, bölgelerin birbirine bağlantısını iyileştiren özellikle ulaşım veya altyapı projeleri için uygulanabilir.

Adil Geçiş Fonundan destek alan bölgeler, Komisyon'un girişiminde kurulacak olan özel bir teknik yardım imkânından da yararlanacaktır.

Adil Geçiş Fonundan hangi ülkeler destek alabilecek ve bu ülkelerin payları nasıl hesaplanacaktır?

Adil Geçiş Fonu, bütün AB Üye Devletlerine destek sağlayacaktır. Birleşik Krallık'ın Birlik'ten ayrılma niyeti hesaba katılarak teklif, 27 ülke için hazırlanmıştır.

Adil Geçiş Fonunun finansal araçlarının dağılımı, iklim nötrlüğe geçiş ile başa çıkabilmek için Üye Devletler'in gerekli yatırımları finanse edebilme kapasitelerini yansıtacaktır. Taksim metodu aşağıdaki hususları dikkate alacaktır:

- Sera gazı salan en yüksek karbon yoğun bölgelerin geçiş zorluklarının ölçüsü,
- Endüstri, kaya petrolü, kömür ve linyit madenleri ve turba kömürü üretimindeki olası iş kayıplarının ışığında sosyal zorluklar ve istihdam için çalışanlara yeniden beceri kazandırma ihtiyacı,
- Üye Devletler'in ekonomik kalkınmışlık seviyesi ve ilgili yatırım kapasiteleri.

Üye Devletler, bir transfer mekanizması yoluyla Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu Avrupa Sosyal Fonu+ çerçevesinde Adil Geçiş Fonu paylarını kendi kaynaklarından tamamlayacaktır. Uyum politikası kuralları çerçevesinde eş finansman şeklinde Birlik kaynaklarını tamamlamak için ulusal kaynaklarını da kullanacaklardır. Birlik eş finansman seviyesi, belirlenen bölgelerin yer aldığı bölge kategorisine göre ayarlanacaktır. Böylelikle de Adil Geçiş Fonu için 30-50 milyar avro arasında toplam kaynak sağlanacaktır.

InvestEU ve kamu sektörü kredi imkânından sağlanacak destek, Adil Geçiş Fonunu nasıl tamamlayacak?

Adil Geçiş Fonuyla sağlanan destek, InvestEU çerçevesinde özel bir adil geçiş planıyla tamamlanacaktır. Bu plan; yenilenebilir yatırımlar ve enerji verimli planlar gibi düşük karbonlu ve iklime dirençli faaliyetlere destek yoluyla geçişe katkıda bulunarak daha geniş kapsamda yatırımlara destek olacaktır. Bu plan, ayrıca gaz altyapısı ve merkezi ısıtma aynı zamanda karbondan arındırma projeleri, bölgelerin ekonomik olarak çeşitlendirilmesi ve sosyal altyapı gibi enerji ve ulaşım altyapısının finansmanını harekete geçirebilecektir. Buna ek olarak; Avrupa Yatırım Bankasıyla birlikte kurulan yeni, kamu sektörüne kredi imkânı, ilgili bölgelerin yararına olacak şekilde yerel otoritelere sübvans edilmiş bir finansman sağlayacaktır. InvestEU ve kamu sektörüne kredi imkânı, sadece adil geçiş bölgelerindeki değil aynı zamanda bu bölgelerdeki geçişe fayda sağlayan proje yatırımlarını da destekleyecektir.

Avrupa Yatırım Bankası Grubunun Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planı ve Adil Geçiş Mekanizmasındaki rolü nedir?

Avrupa Yatırım Bankası Grubu (EIB), Avrupa Komisyon'un önemli bir partneridir. EIB Grubu, Adil Geçiş Mekanizmasında iki şekilde yer almaktadır:

- Birincisi; Avrupa Yeşil Mutabakatı Yatırım Planının belkemiği olan InvestEU'ya destek sağlayarak %75'lik bir teminat payıyla en önemli finansman ortağı. Buna ek olarak; Adil Geçiş Mekanizması, en çok etkilenen bölgelere fayda sağlamak için ilave yatırımlar yaratmak amacıyla InvestEU çerçevesinde özel bir adil geçiş planına sahiptir. InvestEU'nun genel şartları uygulanacak ve EIB, ayrıcalıklı partner olmaya devam edecektir.
- İkincisi; düşük faizli kredilerle ulusal ve bölgesel otoriteleri desteklemek amacıyla EIB, kamu sektörüne kredi imkânı seçeneğine katkıda bulunacaktır. AB bütçesinden gelecek 1,5 milyar avroluk katkı ve EIB'in kendi riskinden 10 milyar avro borç vermesiyle birlikte kamu sektörüne kredi imkânı, 2021-2027 yılları arasında 25-30 milyar avroluk kamu yatırımlarını harekete geçirecektir. Enerji ve ulaşım altyapısında, bölgesel ısıtma ağlarında, binaların yenilenmesi ve yalıtımı için kullanılacaktır.

InvestEU'nun adil geçişe olacak katkısı nasıl işleyecektir? Bütçe garantisinin bir kısmı bu maksatla mı ayrılacaktır?

InvestEU yönetmeliği yeniden açılmayacaktır. InvestEU çerçevesindeki finansman payı, adil geçiş hedeflerine odaklanacaktır. Böylelikle Adil Geçiş Fonu çerçevesinde ulusal dağıtım anahtarlarının yansıtılması hedeflenerek ilgili bölgelerdeki geçişe desteklemek amacıyla 2021-2027 yılları arasında 45 milyarlık bir yatırım yaratılacaktır. Ancak; InvestEU'nun nihai kullanımı, talebe göre sağlanacaktır ve projelerin sayısına bağlı olacaktır. İlgili bölgelerin projeleri kabul etme kapasiteleri, hedeflerin gerçekleştirilmesinde önemli olacaktır. Toplam 45 milyarlık hedef, InvestEU Programı için AB bütçesinden yaklaşık 1,8 milyar avro sağlanması anlamına gelecektir.

Proje tedarikinin gereksiz bir şekilde sınırlandırılmasını engellemek için InvestEU, sadece adil geçiş bölgelerindeki (Adil Geçiş Fonu Yönetmeliği kapsamında onaylanmış bir adil geçiş planı bulunan bölgeler) projeleri değil aynı zamanda bu bölgelere doğrudan fayda sağlayan projeleri de destekleyecektir. Bu durum, özellikle adil geçiş bölgelerinin birbirine bağlanmasını iyileştiren ulaşım ve altyapı projeleri için söz konusudur. Adil Geçiş Fonuyla

karşılaştırıldığında InvestEU, yatırımların daha geniş seçilebilirlik kriterleri ışığında daha geniş bir aralıktaki projelere yapılmasına imkân sağlayacaktır. InvestEU, karbondan arındırma projelerine, bölgelerin ekonomik olarak çeşitlendirilmesi ve sosyal altyapı projelerine, aynı zamanda gaz altyapısı ve bölgesel ısıtma gibi enerji ve ulaşım altyapısı projelerine finansman desteği sağlayacaktır.

Avrupa Yatırım Bankası Grubunda kamu sektörü kredi imkânı nasıl işleyecek? Kimler yararlanacak?

Kredi imkânı, özellikle geçişten en çok etkilenecek bölgeleri hedef almaktadır. Tam olarak coğrafi kapsamı, InvestEU adil geçiş planı (Adil Geçiş Mekanizmasının 2.sütunu) çerçevesindeki gibi olacaktır. Onaylanmış bir adil geçiş planı olan bölgelerdeki projeler ve aynı zamanda bu bölgelere doğrudan fayda sağlayan projeler gibi.

Desteklenen yatırımlar; enerji ve ulaşım altyapısı, bölgesel ısıtma ağları, binaların yenilenmesi gibi enerji verimlilik önlemleriyle sosyal altyapı arasında değişmektedir. Diğer sektörleri de kapsamaktadır.

Kamu sektörüne kredi imkânı kapsamındaki destek, gelir getirmeyen projelere destek sağlamaktadır, aksi takdirde finanse edilemezler. Bu nedenle, InvestEU özel adil geçiş planı tarafından sunulan ürünleri tamamlar nitelikte olacaktır.

Mart 2020'de Komisyon, kamu sektörüne yeni bir kredi imkânı sağlayan yasa teklifini sunmuştur.